

Voortgangsnotitie Grondwateronttrekking Delft-Noord inclusief besluitvorming tweede afbouwstap

Aanleiding

Op de locatie van DSM in Delft-Noord vindt sinds 1916 een grondwateronttrekking plaats. Oorspronkelijk werd het grondwater gebruikt als koelwater voor de industrie maar dat was na 2009 niet meer nodig. De onttrekking is toen overgegaan naar de Gemeenschappelijke Regeling Beheer Grondwateronttrekking Delft-Noord (GR) en sinds begin 2016 ligt het eigendom en beheer bij de gemeente Delft. De grondwateronttrekking verstoort de natuurlijke grondwaterstanden in de regio, werkt bodemdaling in de hand en kost jaarlijks veel geld. Redenen voor Delft om de onttrekking te willen verminderen en te streven naar het geheel stopzetten op termijn. Het plotseling stoppen van de onttrekking kan leiden tot abrupt stijgende grondwaterstanden in de regio en het onregelmatig zwellen van de ondergrond. Dit kan ongewenste effecten op gebouwen, constructies, waterkeringen en infrastructuur tot gevolg hebben. Om dergelijke ongewenste situaties en mogelijke schade te voorkomen heeft Delft in 2017 besloten te starten met een zeer geleidelijke en zorgvuldige afbouw van de grondwateronttrekking.

Deze notitie heeft tot doel:

- U te informeren over de stand van zaken ten aanzien van de afwikkeling van de voormalige Gemeenschappelijke Regeling (GR) beheer Grondwateronttrekking Delft Noord.
- Een aantal beleidsuitgangspunten voor het zorgvuldig en geleidelijk afbouwen van de grondwateronttrekking vast te leggen.
- U te informeren over de geboekte voortgang van de in 2017 gestarte afbouw.
- Te besluiten over het doorvoeren van een tweede afbouwstap in het voorjaar van 2018.

Afwikkeling voormalige GR, stand van zaken

In januari 2016 is de GR opgeheven en heeft de gemeente Delft het beheer en eigendom overgenomen. Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan de formele afronding van de GR. Zo wordt in het 2e kwartaal van dit jaar de accountantsverklaring voor de laatste jaarrekening van de Gemeenschappelijke Regeling verwacht. Dan kan het saldo worden vereffend met het Hoogheemraadschap van Delfland en kunnen de boeken van de GR definitief worden gesloten. Daarnaast is met de provincie Zuid Holland een overeenkomst gesloten over het vestigen van rechten van opstal voor de grondwateronttrekkingsinstallatie. Tot slot is van de gemeente Rijswijk een structurele bijdrage in de kosten van de onttrekking toegezegd van jaarlijks €125.000 voor een periode van in elk geval 10 jaar.

Beleidsuitgangspunten

Uit eerder onderzoek is naar voren gekomen dat het afbouwen van de onttrekking mogelijk invloed heeft op de stabiliteit van waterkeringen, het zoutgehalte van oppervlaktewater, het verspreidingsgedrag van aanwezige bodemverontreinigingen, bodembeweging (zettingen) en de grondwaterstanden van het ondiepe grondwater (wateroverlast). Het Hoogheemraadschap van Delfland heeft aangegeven dat alle waterkeringen voldoende robuust zijn om de afbouw zonder problemen te doorstaan. Ook heeft het Hoogheemraadschap aangegeven dat voor het chloridegehalte in het oppervlaktewater met het routinematige meetnet voldoende vinger aan de pols wordt gehouden. Doordat de stroming van het grondwater afneemt bij minder onttrekken, wordt de invloed op bestaande bodemverontreinigingen minder.

Daarmee blijven er bij een zeer geleidelijke en zorgvuldige afbouw toch twee aspecten over, te weten zettingen en grondwateroverlast. Hiermee zijn vele belangen gemoeid en gezien de unieke situatie in Delft is er vooraf niet op alle vragen een pasklaar antwoord voor handen. Door de afbouwstappen nauwgezet te monitoren wordt steeds beter inzichtelijk of de grondwaterstanden en andere parameters naar verwachting reageren of waar er mogelijk afwijkingen gaan optreden. Op basis van dit groeiende inzicht wordt het afbouwtempo nader bepaald, afgestemd met de omgeving en het bevoegd gezag en worden eventuele maatregelen getroffen. Kortom, de gemeente Delft zal de onttrekking met beleid afbouwen en het beleid hieromtrent zal zich komende jaren steeds verder uitkristalliseren. Onderstaande opsomming geeft beknopt de beleidsuitgangspunten weer. Een nadere toelichting op deze uitgangspunten treft u in de bijgesloten notitie “Beleidsuitgangspunten afbouw grondwateronttrekking Delft Noord 2018” (bijlage 2).

- a. Afbouw van de grondwateronttrekking verloopt zeer geleidelijk en zorgvuldig over een tijdsperiode van ten minste 10 jaar en beoogt een volledige stopzetting van de grondwateronttrekking op termijn.
- b. De gemeente Delft richt haar focus tijdens de afbouw op zettingen en grondwateroverlast.
- c. Open en transparante communicatie, informatievoorziening en zorgvuldige besluitvorming met voldoende ruimte voor input van belanghebbenden.
- d. Afbouwtempo sturen op het voorkomen van zettingsschade door middel van onderstaande criteria:
 - i. Besluiten op basis van concrete monitoringsgegevens en werken aan een voortschrijdend inzicht in het daadwerkelijke gedrag van het grondwatersysteem.
 - ii. De snelheid van eventuele bodemstijging mag de snelheid van de ooit opgetreden autonome bodemdaling niet overschrijden.
 - iii. Hanteren van criteria voor de mate waarin grondwaterstanden tijdens een afbouwstap van de prognose af mogen wijken.
- e. De gemeente Delft zorgt voor een schadevergoedingsregeling als de afbouw onverhoopt schade veroorzaakt aan onroerende zaken.
- f. Ten aanzien van grondwateroverlast treft de gemeente Delft tijdig maatregelen in de openbare ruimte op die plekken die voor de afbouw van de grondwateronttrekking gevoelig zijn.

- g. De gemeente Delft spreekt perceeleigenaren en woningbezitters tijdig aan op de eigen verantwoordelijkheid voor waterdichte huizen en het ontwateren van percelen in de voor de afbouw van de onttrekking gevoelige gebieden.
- h. Het aanpakken van (grond)wateroverlast valt onder de brede regie van het toekomstbestendig maken van de gemeente Delft ten aanzien van de autonome bodemdaling en klimaatverandering.

Voortgang afbouw, stand van zaken

Monitoring

Om te kunnen volgen hoe de afbouw zich voltrekt, is er sinds 2014 een intensief monitoringsprogramma actief waarover jaarlijks wordt gerapporteerd. In het voorjaar van 2017 heeft de gemeente Delft voor het eerst de grondwateronttrekking met 10% afgebouwd en zijn de effecten daarvan nauwgezet gevolgd. De monitoringsrapportage over 2017 treft u in bijlage 2. Uit de rapportage blijkt dat de onttrekkingskegel in het diepe grondwater naar verwachting is afgenomen en dat dit (eveneens naar verwachting) zich niet heeft vertaald in hogere grondwaterstanden van het ondiepe grondwater.

Communicatie

De gemeente Delft heeft in 2017 nader invulling gegeven aan het uitgangspunt *“Open en transparante communicatie, informatievoorziening en zorgvuldige besluitvorming met voldoende ruimte voor input van belanghebbenden”*. Er is gestart met het actief informeren over de reductie van de grondwateronttrekking door het structureel (frequentie 2 keer per jaar, in maart en oktober) organiseren van bewoners-, stakeholders- en informatiebijeenkomsten voor de mede-overheden. Daarnaast worden belanghebbenden en pers geïnformeerd over de vermindering van de grondwateronttrekking via de website www.delft.nl/grondwateronttrekking. Hier zijn ook de onderzoeks- en de monitoringsrapporten te vinden. Om goed te kunnen inspelen op informatiebehoefte is de website uitgebreid met een lijst met veel gestelde vragen en antwoorden. Regelmatig worden nieuwe vragen met antwoorden op de website gepubliceerd. Naar aanleiding van vragen van bewoners is het burgerportaal vernieuwd zodat de meest actuele grondwaterstanden opvraagbaar zijn. Via de website <https://opendata.munisense.net/portal/wareco-water2/group/15/Delft> is het burgerportaal te openen met daarin de meest recente stijghoogtes (grondwaterstanden) van het grondwatermeetnet van Delft. Voor 2018 staat een 3D-animatiefilm op de rol waarin de werking van het grondwater en de afbouw van de grondwateronttrekking op een eenvoudige wijze wordt gevisualiseerd. Tevens wordt gewerkt aan de mogelijkheid om via de website interactief informatie op te vragen en/of aanvullende vragen te stellen.

Samenwerken met buurgemeenten

Eind 2017 is gestart met het organiseren van de samenwerking met de omliggende gemeenten waarin we werkafspraken maken over onder meer de registratie en afhandeling van meldingen van grondwateroverlast, de kwaliteitsborging van het monitoringsnetwerk, de invulling van de grondwaterzorgplicht en de communicatie. Gemeente Rijswijk heeft inmiddels de samenwerking met een brief bevestigd.

Besluit tweede afbouwstap

In de onttrekkingsvergunning is een bepaling opgenomen dat een voornemen tot afbouw van de onttrekking de goedkeuring behoeft van het bevoegd gezag. De gemeente Delft heeft in 2017 de tweede afbouwstap voor in 2018 gemeld aan het bevoegd gezag. In de melding is onderbouwd dat - op basis van de ervaringen in 2017- bij een tweede onttrekkingsreductie geen problemen of noodzaak voor aanvullende mitigerende maatregelen in de omgeving worden voorzien.

De geplande afbouwstap is totaal 120 m³/uur. Deze wordt in drie maandelijkse stappen van 40 m³/uur doorgevoerd, waarbij wederom intensief gemonitord wordt.

De gemeente wil als vergunninghouder voorzichtig te werk gaan en eventuele veranderingen al waarnemen vóór dat er mogelijk schade ontstaat. Het bevoegd gezag (Provincie Zuid Holland, gedelegeerd aan Omgevingsdienst Haaglanden) heeft toestemming gegeven voor de aangevraagde tweede afbouwstap en daarbij (in nauw overleg) ook voorwaarden verbonden over hoe er tussentijds gemonitord en gerapporteerd dient te worden. Zie hiervoor de beschikking van het bevoegd gezag in bijlage 3. Hierbij wordt ook aangegeven op welke wijze wordt omgegaan met onverwachtse resultaten in de meetgegevens bij de eerste afbouwstappen (de 'calamiteiten' besluitvormingsprocedure). Het komt er in het kort op neer dat er bij onverwachte situaties eerst nader onderzoek gedaan wordt voordat een volgende reductiestap wordt uitgevoerd.

Voorgesteld wordt:

- De beleidsuitgangspunten zoals verwoord in de notitie “Beleidsuitgangspunten afbouw grondwateronttrekking Delft Noord ” vast te stellen.
- Kennis te nemen van de monitoringsrapportage “Grondwateronttrekking Delft-Noord resultaten monitoring 2017”.
- Te besluiten de tweede afbouwstap van de grondwateronttrekking Delft Noord conform de vergunning en het besluit van de Omgevingsdienst Haaglanden op de afbouwmelding van Delft te starten op 1 mei 2018.
- De Raad middels deze notitie te informeren en zodoende tevens invulling te geven aan de toezeggingen van het College aan de Raad dd. 30-06-16 (nr. 16-27 werkafspraken met Hoogheemraadschap over afhandelen schadeafhandeling).

Bijlagen:

1. Notitie Beleidsuitgangspunten afbouw grondwateronttrekking Delft Noord
2. Monitoringsrapportage Grondwateronttrekking Delft-Noord resultaten monitoring 2017
3. Besluit Omgevingsdienst Haaglanden tweede afbouwstap in 2018